

De

Reformatie

INSPIREREND KERK ZIJN

Margraten

Feesten

**Bekering -
door Jezus**

Verwachtingsvol bidden

Vijftig dagen - van Pasen naar Pinksteren

COLOFON

De Reformatie verschijnt om de andere week en is een uitgave van Stichting De Reformatie.

Bestuur drs. Bernard Bos (voorzitter),
Herman Rozemuller (penningmeester)

Kernredactie drs. Bas Luiten (hoofdredacteur),
drs. Heleen Sytsma - van Loo (eindredacteur),
drs. Bram Beute, drs. Janneke Burger- Niemeijer,
drs. Peter Hommes, drs. Erik Koning,
dr. Hans Schaeffer.

Brede redactie kernredactie plus dr. Erik de Boer,
dr. Ad de Bruijne, Jan Westert

Alle stukken voor de redactie bij voorkeur per e-mail: redactie@dereformatie.nl.
Eventueel per post naar Redactie De Reformatie, Fontanalaan 3, 5624 KN Eindhoven. Alles wat met (abonnementen)administratie te maken heeft naar info@dereformatie.nl of per post naar De Reformatie, Postbus 89, 7730 AB Ommen.

Opmaak IDD concept.communicatie.creatie | www.idd.nu

Druk Kon. BDU Grafisch bedrijf

Administratie

De Reformatie, postbus 89, 7730 AB Ommen
info@dereformatie.nl /// tel. 0529 - 43 88 90

Advertenties

Nico Postuma, tel. 0341 - 84 21 47,
tel. 06 - 139 959 05 /// adverteren@dereformatie.nl
Contracttarief op aanvraag

Abonnementen

€ 52,50 per jaar /// studenten € 19,50 ///
buitenland € 130,-
- abonnementsjaar loopt van 1 januari t/m
31 december

De Reformatie is op Daisy cd-rom verkrijgbaar bij de Chr. Blindenbibliotheek voor blinden en slechtzienden. Tel. 0341 - 56 54 99.

Zonder schriftelijke toestemming van de uitgever is het niet toegestaan artikelen uit dit blad over te nemen.

www.dereformatie.nl

Volg ons op Twitter
via #DeReformatie

ALLEEN

TEKST: BAS LUITEN, HOOFDREDACTEUR ///

Is het werkelijk waar dat de dieren twee aan twee, mannetje en wijfje, bij Adam kwamen om een naam te krijgen en dat hij daardoor merkte dat hij alleen was? Vergeet het maar. Dit wordt wel vaak zo verteld, maar dat komt doordat het in sommige veelgebruikte kinderbijbels zo wordt voorgesteld. In het Woord van God staat het zo niet. Dat de dieren twee aan twee kwamen aanstappen was bij Noach, vanwege het behoud van iedere soort tijdens de zondvloed. Maar toen de dieren bij Adam langs gingen, werd het element van paren niet genoemd.

Dat maakt verschil. God zei toen dat het niet goed is dat de mens alleen is. Hij liet Adam zijn eenzaamheid ontdekken. Waar sloeg dat op? Vanuit de gedachte van 'twee-aan-twee' ligt het antwoord voor de hand: Adam moest een vrouw, het is niet goed om ongetrouwd te zijn. Deze conclusie komen we vaak tegen. Lange tijd heeft dit zo in ons huwelijks-

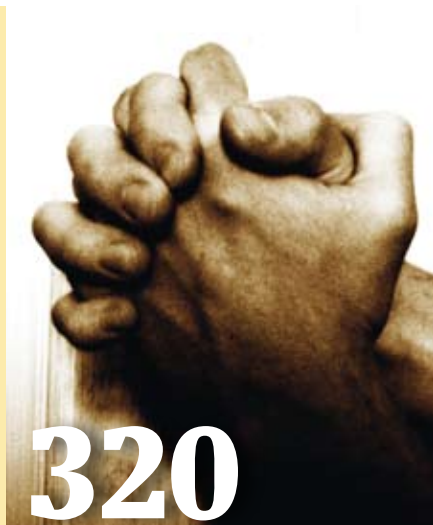
formulier gestaan en tot op vandaag wordt dit gebruikt als argument om ook buitenhuwelijkse seksuele relaties (homo/hetero) toe te staan. Want God zou ons leven zonder seksuele relatie maar niets vinden.

Maar dat is inlezen wat er niet staat. Adam was niet eenzaam tussen de paartjes, hij was alleen tussen dieren. Hij had geen mens om mee te praten! Daarom kan Paulus in later tijd schrijven dat een mens niet hoeft te trouwen. Ongehuwd blijven is goed, ieder heeft van God zijn eigen gave. En brand je niet aan seks zonder huwelijk, waar schuwt hij, met daarin een verwijzing naar Gods oordeel.

Maar iemand alleen laten, dat is erg! Kijk eens goed om je heen of er ook mensen zijn met alleen een hond of een kanariepiet die verder nooit iemand zien. Doe dan wat goed is in Gods ogen, doorbreek hun isolement, help hen om echt mens te zijn.

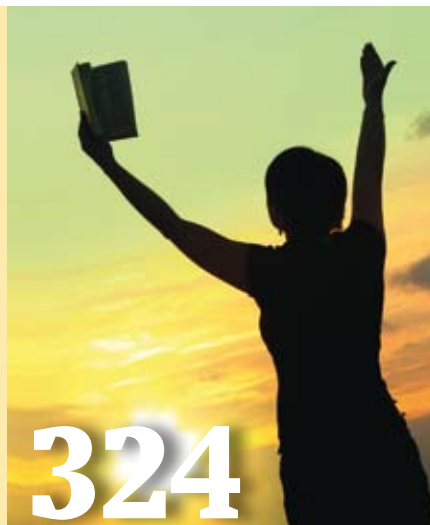
IN DIT NUMMER

DE HORIZON VAN ONS

GEBED

God leert ons bidden om zijn genade en ontferming, gericht op ons behoud voor eeuwig, terwijl in onze gebeden nogal eens de nadruk ligt op zaken die het tijdelijke betreffen. Het gebed dat Jezus ons leert, helpt ons de juiste toon te treffen.

DE 50-DAGENTIJD: EEN TIJD VAN VREUGDE EN VERLANGEN

Op Kerst en Pasen bereiden we ons bewust voor, door middel van Advent en de 40-dagentijd. Na Pasen volgt de Paastijd: een periode waarin vreugde over onze redding door Christus en verlangen naar de doorwerking van de Geest centraal komen te staan.

DE KERK IS KATHOLIEK OF ZE IS NIET

Katholiciteit is één van de definiërende eigenschappen van de kerk. Het begrip heeft een kwantitatief aspect: de katholieke kerk houdt vast aan wat 'altijd, overal en door allen' is geleerd, maar ook een kwalitatief aspect: zij leeft van de volle rijkdom van het evangelie.

EN VERDER

328 BOEKBESPREKING ONDERWEG VAN PASEN NAAR PINKSTEREN /// 331 COLUMN MARGRATEN ///

335 WWW.DEREFORMATIE.NL /// 336 BIJBELSPRAAK BEKERING - DOOR JEZUS /// 338 WANDELEN MET

GOD FEESTEN /// 340 UIT DE KERKEN /// 340 NIEUWS- EN PERSBERICHTEN

De horizon van ons gebed

TEKST: BAS LUITEN, PREDIKANT TE AMERSFOORT – DE HORSTEN EN EINDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Eens was het volk van God onderweg naar het beloofde land. Maar velen hebben Kanaän nooit bereikt. Waarom niet? Omdat ze hun verlangens voor onderweg te hoog stelden. Ze keken te weinig naar hun doel en wilden meteen van allerlei welvaart genieten. Vanuit die verlangens spraken ze tot God en stelden Hem daarmee op de proef. Met als gevolg dat ze nooit het land van belofte zijn binnengegaan (Hebr. 3 en 4)!

Die les is duidelijk, maar leren wij er ook van? Wat vragen wij vandaag in ons bidden tot God? Het raakt me soms hoe beperkt de horizon van een gebed kan zijn, ook in de kerk. Daar zijn wel verklaringen voor. Naarmate we persoonlijker zijn geworden, zijn er steeds meer individuele situaties waarin om voorbede wordt gevraagd. En nu we worden getroffen door een crisis zijn er allerlei urgente situaties van nood en hulpverlening. Op zich is het goed om daarvoor te bidden. Vraag God wat je nodig hebt! Maar als een gebed daarin opgaat, als we vooral om tijdelijke en aardse zaken vragen, doen we toch iets grondig fout.

Ontferming God leert ons bidden om zijn genade en ontferming, gericht op ons behoud voor eeuwig. Maar in hoeverre leeft dit? Is dit werkelijk onze

diepste wens? Dat is in het bidden niet altijd te horen, om het voorzichtig te zeggen.

'Als je leeft in het heden van de genade heb je als het erop aan komt een tegendraads gebed'

Aan de andere kant kan juist zo'n bede vandaag op kritiek rekenen. Want we zijn toch al gered? We zijn toch geen zondaren meer? We staan in de genade, zo wordt gezegd. Daarin is een kern van waarheid. We doen God zeker geen plezier als het er in ons gebed op lijkt dat wij zijn liefde en genade nog moeten krijgen. Maar het punt is: wanneer zijn we gered? Een voorbeeld kan die vraag verduidelijken. Stel je voor, ver van de kust, in diep water, liggen allerlei drenkelingen. Ze zijn de dood nabij. Gelukkig komt er een schip, ze mogen aan boord! Sommigen juichen: we zijn gered! Anderen zijn ook blij, maar zullen zich pas echt behouden weten als ze in de haven zijn. Want onderweg kan nog van alles

gebeuren! Ze zijn immers al eens van boord geraakt en bijna verdronken. Zo is het ook met ons behoud in Christus. Hij redt ons uit een zee van schuld en ellende. Laten we God daarvoor van harte danken! Tegelijk is ook waar dat wij, al zijn we christen, door onze zonden 'de dood nog elke dag over ons afroepen' (Avondmaalsformulier 3). Ook kunnen we nog in allerlei verleidingen verstrikt raken en afvallig worden (Hebr. 3:12-14). Daarom is het zo belangrijk onze overtredingen te zien en te belijden en ons aan Christus vast te klampen. Zonder schroom mogen we het hemelse heiligdom binnengaan, dankzij het bloed van Jezus, zegt Hebreëen 10:19. Tegelijk worden we daar met veel voorbeelden gewaarschuwd om niet te zondigen of te verachten, waardoor we die onbeschroomdheid zouden afleggen en verloren gaan (10:35).

'Reeds' en 'nog niet' Er is dus sprake van een 'reeds' en 'nog niet' van de genade. Christus is reeds in ons én Hij

heeft zijn eindpunt met ons nog niet bereikt. Zijn doel zullen we zien wanneer we volharden en uiteindelijk mogen zijn waar Hij is (Joh. 17:24). De Bijbel eindigt met het gebed van de bruid, de gemeente, die daarnaar verlangt 'Kom, Heer Jezus!'

Het heeft geen enkele zin het 'reeds' en 'nog niet' tegen elkaar uit te spelen, want het is allebei waar. Wel hebben we te maken met een opkomend welvaarts-geloof, waarin voor het 'nog niet' amper meer plaats is. Eenzijdig wordt daar benadrukt dat we al behouden en rechtvaardig zijn, wat ruimte biedt voor een opgewekte sfeer zonder schuldgevoel. En dat werkt aanstekelijk! Onder ons is nogal wat ontevredenheid en kerkverlating die daarmee te maken hebben. In die optiek bid je al gauw overdreven als je berouw hebt over je zonden en pleit op Christus' offer. Het wordt zelfs als benauwend ervaren. Het zij zo. Als je leeft in het heden van de genade heb je een tegendraadse boodschap en als het erop aan komt ook een tegendraads gebed.

Vernieuwing De primaire bediening in het Onze Vader zijn in feite één intense vraag om het nieuwe leven als kind van God: geef ons eerst dat we U naar waarheid kennen en U heiligen, roemen en prijzen, en: regeer ons door uw Woord en Geest, en: geef dat we onze eigen wil verloochenen om uw wil gehoorzaam te zijn (Heidelbergse Catechismus zondag 47-49).

Willen we dit echt? De Geest in ons zegt 'ja', terwijl ons vlees 'nee' zegt. Daarom is het gebed zo belangrijk en onmisbaar (Rom. 7:21-25). We leren dit vragen als het eerste dat we nodig hebben en dat God ons wil schenken! Hoe herkenbaar is dit?

Wie bij Jezus hoort, wordt gedoopt, wat symbool staat voor met Hem begraven

Het is met ons behoud in Christus als met drenkelingen die uit zee zijn opgepikt: we hebben de haven nog niet bereikt en onderweg kan nog van alles gebeuren.

worden en opstaan. Dat water is diep. Wie begraven wordt, kan niets meenemen uit zijn vroegere leven, terwijl het nieuwe leven alleen met Christus kan zijn. Groter verschil is niet mogelijk. Gelukkig is de doop Gods belofte aan mensen. Niemand immers kan zichzelf begraven in de dood en daarna weer levend maken. De doop is de samenvatting van een heel programma van sterven en opstaan, dat de Geest van God in ons wil bewerken en voltooien.

De vraag is: willen wij dat de Geest dit met ons doet? Zeggen wij dit in ons bidden? In een kerk die met overtuiging de doop bedient, zou dit een prominente plaats moeten hebben. We geven ons leven over aan God, we leggen het in zijn hand, met de bede dat Hij ons vernieuwt naar zijn beeld

en inzet naar zijn wil. We willen leren denken en kijken als Hij en enthousiast worden voor alles wat Hij doet.

Zonder die oprechte overgave moeten we niet denken iets van God te ontvangen (Jak. 4:3).

Bidden is geven, onszelf, helemaal, aan Jezus, met de vraag of we mogen delen in zijn leven en gezindheid, persoonlijk en samen. Dat bidden gaat steeds zo diep als de doop. Dat mag merkbaar zijn.

Als tegenspeler hebben we hier de gedachte, dat dit allemaal wel meevalt intussen. We zijn toch al bekeerd en in Christus een nieuwe schepping? Hier past eenzelfde antwoord als daarnet: ja, we zijn nieuw, God zij dank! Tegelijk is de Geest nog lang niet met ons klaar en is

onze oude mens nog zeker niet dood. Gelovige, heilige mensen krijgen toch

*'De doop is de
samenvatting
van een heel
programma van
sterven en opstaan'*

Als je bidt om het behoud van jouw naaste, blijkt de ware naastenliefde: dat je naaste wordt gered is even belangrijk als je eigen behoud.

steeds de aansporing om te sterven aan hun oude leven en de nieuwe mens aan te trekken (Ef. 4:17-24). Bovendien wil God zijn genade en Geest alleen geven aan hen die van harte en zonder ophouden Hem daarom bidden en daarvoor danken (Heidelbergse Catechismus zondag 45).

Voorbede voor de wereld

God leert ons bidden voor alle mensen, van hoog tot laag (1 Tim. 2:1-7). Hij leert ons specifiek vragen om hun redding door Jezus Christus (vers 4-6). Dus weer het oog op de eeuwigheid! Dat sluit niet uit dat we ook andere dingen mogen vragen, maar die overige zaken zijn uiteraard heel betrekkelijk en tijdelijk in vergelijking met het eeuwige leven. Het is niet goed als die de boventoon hebben. Elia bad desnoods de welvaart van de mensen af, als ze maar

behouden zouden worden (Jak. 5:17).

Daar komt bij, als je bidt om het behoud van jouw naaste, dat de Geest jou daarbij persoonlijk kan inschakelen. Vind je dat wel goed, bied je jezelf daarvoor

aan? Zeg dat dan ook. Hier blijkt de ware naastenliefde: dat je naaste wordt gered is even belangrijk als je eigen behoud!

Dit raakt meteen aan de kerntaak van de kerk: mensen tot Jezus leiden. Reden tot veel gebed, want voor ons is dit onmogelijk, alleen God kan harten openen.

Toch vertrouwt Hij ons het

getuigenis toe. Ieder die zich hierop toelegt, zal wonderlijke dingen meemaken. Niet altijd en niet volgens onze logica, maar Jezus heeft uitdrukkelijk beloofd dat Hij bij zijn getuigen zal zijn en dat op zijn manier zal laten blijken (Marc. 16:15-20). Ieder die over Hem wil spreken, zal de woorden in de mond

gelegd krijgen, ook in moeilijke tijden en in confrontatie met de overheden (Mat. 10:20). Met die woorden geeft Hij aan hoe intens de strijd kan zijn om het behoud van mensen. Het zijn ook beloften om op te pleiten. Anders zullen we hier weinig van meemaken. Natuurlijk mag je voor je naaste ook boodschappen doen. Prima om zo je liefde te laten zien. Maar toch, als je voor hem bidt, kun je tegen God zeggen wat je nog meer zou willen betekenen en vragen om een opening in het leven van die ander.

In de kerk die zo bidt, zullen de leden ervaren dat ze elkaar hard nodig hebben. Het leven als licht in de wereld, zonder te verflauwen, is intensief, daarin zoek je hulp en steun bij elkaar. Als vanzelf verdwijnt dan de aandacht voor onderlinge verschillen.

Voorbede voor elkaar Zo kom ik uiteindelijk bij de voorbede voor elkaar, in geval van ziekte, eenzaamheid en

andere moeite. Niet dat deze beden minder belangrijk zijn, wel om ze in het perspectief te zien dat God ons geeft. Het kan soms zo simpel lijken: wilt u bidden voor mijn zieke moeder, en voor mijn werkloze broer? Zeker wil ik dat, maar wat zal ik vragen? Verbaasde ogen kijken me aan. Dat snap ik toch wel? Die zieke moet weer beter worden, en die broer moet aan het werk.

Ik herken dat verlangen en het mag er zeker zijn. Toch heb ik afgeleerd om rechtstreeks te focussen op gewenste genezingen en oplossingen. Als ik bid voor een zieke vraag ik, of God wil laten ervaren hoe dichtbij Hij is, zodat het ziekbed een waardevolle periode wordt. Want ziek zijn is geen verloren tijd, het is de Landman die snoeit in de verwachting meer vrucht te krijgen (Joh. 15:1-8). Voor Hem is zo'n periode van bijzonder belang, voor de zieke dus ook. Genezing komt eventueel daarna, eerst gaat het erom wat er gebeurt tussen God en mens, in geloof en vertrouwen. Wat doet Hij met je? En hoe spreek je met Hem als je weg anders gaat? Die woorden en gedachten wil God voor eeuwig bewaren, je mag ze terugzien als een draad in je bruiloftskleed (Opb. 19:8). Vervolgens wil ik ook van harte vragen

om genezing, maar die zal hoe dan ook tijdelijk zijn en niet dezelfde waarde hebben.

Onze enige troost is dat we eigendom zijn van onze Heer Jezus Christus, in leven en in sterven. Daarbij is de heilige Geest ons gegeven om ons te overtuigen van eeuwig leven (Heidelbergse Catechismus zondag 1). Hij leert ons denken met onze blik over het sterven heen! Het

beloofde land ligt aan de andere kant van de rivier. Daarmee geeft Hij ons gebed een verre horizon! Het kan niet zo zijn dat het hier alleen maar meer en beter wordt. Als we zo bidden, oriënteren we ons verkeerd. De wereld gaat voorbij, het einde nadert, ieder mens neemt alleen mee wat in zijn hart is. Bewaar dat dan boven alles en bid vooral dat God genadig zijn beloften vervult.

✦ SAMENVATTING

God leert ons bidden om zijn genade en ontferming, gericht op ons behoud voor eeuwig. In onze gebeden ligt nogal eens de nadruk op zaken die het tijdelijke betreffen, bijvoorbeeld gezondheid, werk en welvaart. Het is belangrijk om te bedenken dat onze redding nog niet af is, zoals blijkt uit het Onze Vader dat Jezus ons leert. Ook in onze voorbede voor mensen in nood zouden we onze focus op de eeuwigheid moeten richten.

ADVERTENTIE

ADVERTENTIE

Nieuwe actiekraant!

De nieuwe actiekraant met nieuws over de Faculté Jean Calvin is uit! Kijk in uw brievenbus of download hem vanaf de website kampen-aixenprovidence.nl

FACULTE JEAN CALVIN
Institut de Théologie Protestante et Evangélique

info@kampen-aixenprovidence.nl
kampen-aixenprovidence.nl
Bankrek. 38.49.90.630

stichting KAMPEN AIX-EN-PROVENCE

STICHTING WOORD & WERELD

Onlangs verschenen: Cahier 95 Zondaars en bedelaars

Over de kerk,
de gemeenteleden
en de verkondiging
van het Woord

door Hans W. Maris

168 x 230 mm, genaaid,
gebrocheerd,
88 pagina's

Prijs bij abonnement € 9,-
Ook verkrijgbaar bij de
boekhandel voor € 11,-

95
STICHTING WOORD & WERELD

Zondaars en bedelaars

Over de kerk, de gemeenteleden
en de verkondiging van het Woord

Hans W. Maris

Ook geschikt als belijdenisgeschenk!

bestel via www.woordenwereld.nl of
www.bladenbox.nl (ook voor een abonnement)

De 50-dagentijd een tijd van vreugde en verlangen

TEKST: JANNEKE BURGER - NIEMEIJER, COÖRDINATOR AKZ+ EN REDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Anno 2013 zijn de weken van Advent en de Veertigdagentijd niet meer weg te denken uit ons kerkelijk leven. Leesroosters, project van de kinderclub, liederen, kaarsen en bloemstukken: alles doet mee. In ons gezin gebruiken we de weken van Advent en de Veertigdagentijd om ons te oefenen in het verlangen naar de wederkomst en weer te ontdekken wat de betekenis van het offer van Jezus is.

Steeds vreemder vind ik het eigenlijk dat we zoveel aandacht aan Advent en de Veertigdagentijd geven, en zo weinig aan de Paastijd, zoals de periode tussen Pasen en Pinksteren genoemd wordt. Waarom deze selectieve aandacht voor periodes uit het kerkelijk jaar? Weten we niet wat we aan moeten met de vreugde van Pasen en het verlangen naar de kracht van de Geest, of duid ik het dan te gemakkelijk?

Wat deden de leerlingen van Jezus in de tijd tussen Jezus' opstanding en het moment van de uitstorting van de Geest? Die tijd was voor hen duidelijk gemarkeerd door de gebeurtenis van Hemelvaart: daarvóór waren er de momenten dat Jezus aan hen verscheen en daarna bleven ze alleen achter. Een tijd van

vreugde en weerzien, maar ook een tijd van gebed en verlangen. Ik zou het mooi en zinvol vinden als deze twee motieven ook onze Paastijd bepalen. Het lijkt me een uitdaging om vreugde en verlangen een plek te geven in ons leven thuis en in onze gemeente.

Vreugde Ds. Harrie de Hullu schreef vorig jaar een boek over het liturgische kerkelijk jaar, getiteld *Tijd voor het geheim van Christus*. Hij vertelt daarin dat hij met het kerkelijk jaar is gaan werken, juist vanuit een verlangen om het wonder van het evangelie langer vast te houden dan alleen de vieringen op de feestdagen zelf. In de Paastijd gaat het dan specifiek om het vasthouden van onze blijdschap om de levende Heer.

In de Paastijd

gaat het om het

vasthouden van onze

blijdschap om de

levende Heer'

Vreugdevol vieren gaat gereformeerde christenen niet altijd zo gemakkelijk af. En in een jaar als 2013 wordt het er niet eenvoudiger op. We zijn zomaar somber vanwege financiële zorgen en absorberen alle twijfels over en vragen aan God die we om ons heen horen. Bovendien is de

Paastijd gefragmentariseerd

door vakanties en andere feestelijkheden. Misschien is daarom het kerkelijk jaar zo gek nog niet. Het helpt je om niet bij de waan van de dag en bij de waan van jezelf te leven. Je hebt een leidraad buiten jezelf, buiten je eigen volle agenda. Een geestelijke leidraad,

bedoeld om in je gezamenlijke geestelijke leven de vreugde vast te houden.

Kerkelijk jaar Tegelijk blijkt hier ook het rare van het kerkelijk jaar zoals wij dat vieren. We onderscheiden Pasen, Hemelvaart en Pinksteren, terwijl het natuurlijk gaat om één heilsgebeuren dat achter ons ligt. Als je de betekenis tot je door laat dringen, zijn deze gebeurtenissen niet los verkrijgbaar. Leerlingen van Christus kunnen de vreugde van de opstanding niet vieren zonder de Geest. Dat lees je ook in de evangeliën: pas als de Geest is uitgestort, snappen de leerlingen de opstanding. Pas dan vindt bij hen de werkelijke transformatie naar vreugde en een krachtig getuigenis plaats.

Harrie de Hullu vertelt dat de vroege kerk deze drie feesten ook niet altijd onderscheiden heeft. Het Paasfeest is het oudste feest waarvan we weten dat het gevierd werd. Al in het jaar 150 vertelt Polycarpus, een leerling van de apostel Johannes, dat het Paasfeest werd gevierd. Een jaar of vijftig later schrijft kerkvader Tertullianus ook over de Veertigdagentijd na Pasen. Pas in het jaar 400 beschrijft de vrouwelijke pelgrim

Aansluiting bij het Oude Testament

Pasen en Pinksteren sluiten duidelijk aan bij de Oudtestamentische feesten van Pesach en het Wekenfeest. Op de tweede dag van het Pesachfeest werd de eerste gersteschoof bij de priester gebracht (Lev. 23). Op de vijftigste dag daarna werd het Wekenfeest, het Pinksterfeest gevierd. Dan was de oogst binnengehaald. Naast een oogstfeest is het Pinksterfeest ook een feest van de Wet, de Torah.

Als je de betekenis van de Oudtestamentische feesten begrijpt, snap je hoe Paulus schrijft over Jezus als de eersteling van de oogst (1 Kor. 15). En als je leest hoeveel mensen op de eerste Pinksterdag tot bekering komen en toegevoegd worden aan de leerlingen van Jezus, prijs je de Heer om een rijke oogst!

Egeria dat het Pinksterfeest in Jeruzalem wordt gevierd. 's Morgens wordt de uitstorting van de Geest gevierd en 's middags de Hemelvaart.

Als ordelijke agendabezittende westerlingen komt deze volgorde ons nogal vreemd voor. We kunnen ervan leren

dat we het heil niet helemaal in stukjes kunnen verdelen, zoals we in het kerkelijk jaar in zekere zin doen. Het heil in Christus en door de Geest is één gebeuren, dat we tegelijkertijd van God ontvangen, vieren en ook weer uitdelen. Het onderscheid tussen Goede Vrijdag,

Pasen, Hemelvaart en Pinksteren is chronologisch correct, maar heeft gelet op de betekenis ook iets gekunstelds. Besef dus dat ook het kerkelijk jaar zijn

beperkingen kent en gebruik het vervolgens vrijmoedig.

Vreugde benoemen De Paastijd kun je gebruiken om je erop te richten specifiek de vreugde te benoemen die met de opstanding van Jezus te maken

'Het kerkelijk jaar helpt je om niet bij de waan van de dag en bij de waan van jezelf te leven'

heeft. De Bijbel noemt genoeg redenen om blij te zijn, in de veelkleurigheid van verschillende Bijbelschrijvers: dat we een levende Heer hebben, die alle macht heeft en alle dagen bij ons is (Matt. 28); dat Gods redding van de wereld door deze opstanding écht vaststaat (Luc. 24); dat onze

relatie met God door de opstanding open en vrij is; dat we in vrede en vrijheid kunnen leven (beide vanuit het perspectief van Joh. 20); dat onze iden-

titeit niet bepaald wordt door de wet en de dood, maar dat er ruimte is voor de Geest om in ons leven vernieuwing te geven (Rom. 8); dat er in de naam van deze wonderlijk levende Heer ook andere wonderen mogelijk zijn (Hand. 4); dat de grens van de dood niet definitief is, maar dat er aan de andere kant van de dood leven bij God is (1 Kor. 15).

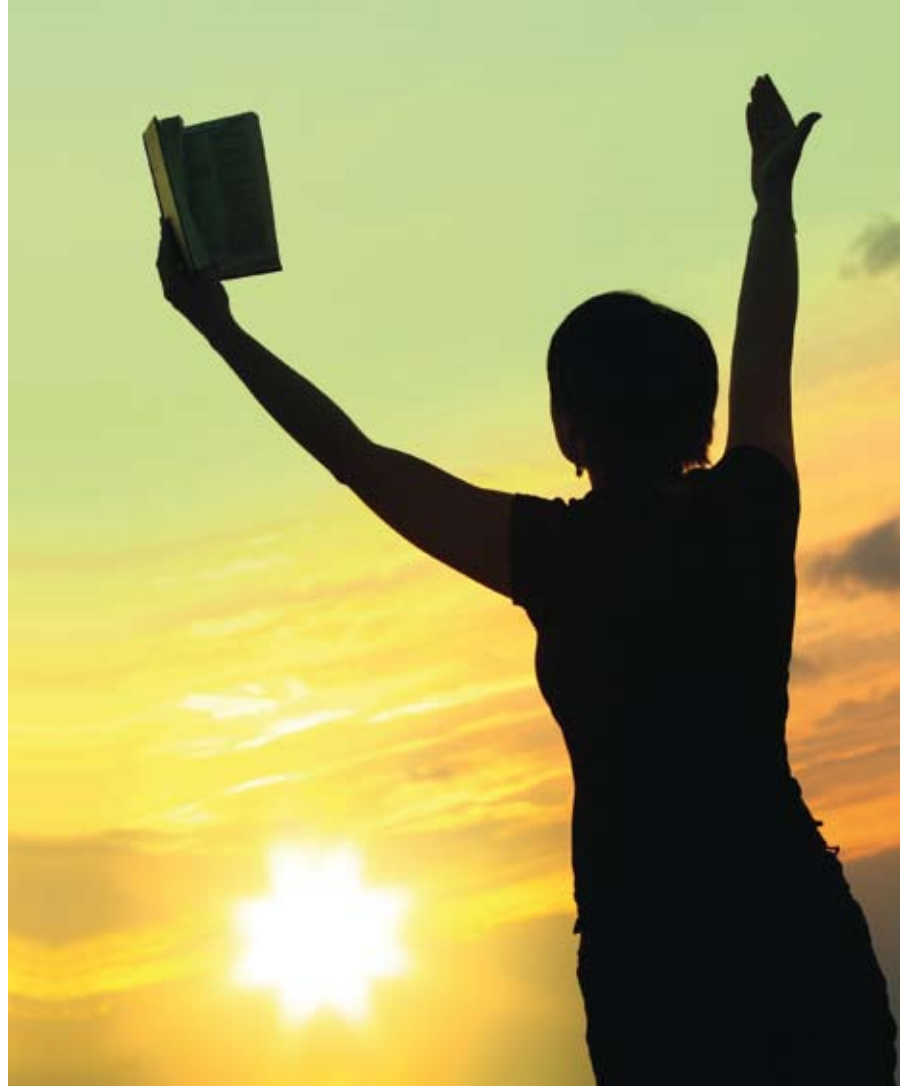
Het is verrijkend om deze oefening eens voor jezelf te doen: benoem expliciet, of schrijf op, wat voor jou de winst is van de opstanding van Christus. Je kunt dat doen met de oude vertrouwde woorden van de Heidelbergse Catechismus, maar probeer het ook eens in eigen woorden: Jezus leeft en dat raakt mijn leven, want...

In de kerk Ook in je gemeente kun je zoeken naar vormen voor de vreugde van Pasen. Je kunt de kerk met bloe-

men versieren. Je kunt tijd maken om met elkaar nieuwe, vrolijke liederen in te studeren. Lees de Tien Geboden in deze tijd eens niet als 'kenbron van de ellende', maar lees Schriftgedeelten waarin bijvoorbeeld Paulus ons oproept vanuit de opstanding van Christus te leven. Jezus zegt dat we op onze feesten niet alleen onze eigen vrienden moeten uitnodigen, maar juist ook anderen. Misschien kunnen we dat in de Paastijd concreet maken door de burens van de kerk uit te nodigen, om samen feest te vieren, bijvoorbeeld tijdens een maaltijd. In de kerk kun je samen oefenen in het vertellen van persoonlijke getuigenissen van het nieuwe leven dat bij de opstanding hoort. Ook daar kun je in de kerkdienst ruimte voor maken. Dit zijn maar suggesties natuurlijk; zoek vooral zelf naar vormen van vieren die bij jullie gemeente passen.

Laten we onszelf serieus de vraag stellen of het klopt dat het ons gemakkelijker aangaat aandacht aan de lijdenstijd te geven dan aan de Paastijd, en hoe dat zou komen. Is dat omdat we beter een weg weten met het lijden dan met de vreugde? Wat zou de waarde zijn van het oefenen in het uiten, benoemen en delen van onze vreugde in Christus?

Verlangen De ontmoetingen met Jezus eindigen abrupt voor de leerlingen als Hij naar de hemel gaat. Hij heeft dat voorzegt en het gebeurt ook. Voor hen is dit het begin van een andere tijd. In de Bijbel wordt beschreven dat de leerlingen na de Hemelvaart samen zijn in gebed. Jezus had hun beloofd dat ze gedoopt zouden worden met de Geest en kracht zouden ontvangen om te getuigen. In afwachting daarop beschrijft Lucas: 'Vurig en eensgezind wijdden ze zich aan het gebed, samen met de

Daar komen vreugde en verlangen samen: in de naam van Jezus Christus die redding geeft ///

vrouwen en met Maria, de moeder van Jezus, en met zijn broers' (Hand. 1:14). Het raakt mij altijd om dit te lezen: het verlangen en de toewijding die uit deze verzen spreken. Hoe zou het zijn om in mijn eigen gemeente als leerlingen van de Heer met zoveel verlangen en toewijding samen te bidden? Natuurlijk is het allang Pinksteren geweest, de Geest is uitgestort en geeft ons kracht om te getuigen. Maar het mooie van het kerkelijk jaar is juist dat je op vaste momenten bepaalde inhouden uit het gedeelde geloof opnieuw doorleeft. Zo kan dat ook zijn met onze afhankelijkheid van de Geest. De tien

dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren lenen zich ervoor om samen te zijn in gebed om de kracht van de Geest, juist omdat we merken dat we de Geest zo nodig hebben om te getuigen van de opgestane Heer. De Rooms-katholieke kerk kent de traditie van Pinksternoveen in de dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren. Een noveen is een gebed dat negen opeenvolgende dagen gebeden wordt. Tussen Hemelvaart en Pinksteren wordt negen dagen gebeden om de komst van de Geest. Het Pinksternoveen is een Rooms-katholieke traditie, maar ook in de protestantse kerken wordt er soms aandacht aan

*'De Bijbel noemt
genoeg redenen
om blij te zijn, in
de veelkleurigheid
van verschillende
Bijbelschrijvers'*

besteed, en evangelische gemeentes kennen het soms als 'gebedstiendaagse'. In het verleden zijn ook op verschillende plekken juist in de tijd tussen Hemelvaart en Pinksteren interkerkelijke gebedstiendaagse-activiteiten georganiseerd. Bijvoorbeeld in Amersfoort, waarover ds. Atze Buursema vertelt: 'In 2004 werd er voor het eerst een interkerkelijke gebedstiendaagse georganiseerd, juist ook in die tien dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren. Ook Amersfoort-West deed mee. Bijzonder om met zoveel verschillende christenen samen te bidden!'

Verlangen benoemen Zoals we in de Stille Week vespers organiseren om onszelf het reddingswerk van de Heiland toe te eigenen, zo kunnen we in de tien dagen voor Pinksteren gebeds-avonden organiseren om te bidden om de getuigende kracht van de Geest. De Geest gaf kracht en vrijmoedigheid aan Jezus' leerlingen om te getuigen en we zeggen wel dat op dat moment de kerk is geboren. Nog steeds kan de kerk alleen bestaan, en kunnen we het geloof in Christus alleen vieren en doorgeven dankzij de kracht en de vrijmoedigheid die de Geest geeft. In de tijd waarin we leven is veel verlegenheid rond het voortbestaan van de kerk, maar ook veel verlangen. Denk er eens over na om een gebedstiendaagse in je gemeente te organiseren: 'Kom Schepper Geest, woon in uw kerk.' (Voor manieren om het gebed in de gemeente invulling te geven: zie de kadertekst over het gebedsproject van het Evangelisch Werkverband.) Een oproep tot gebed in de gemeente roept vaak ook vragen op. Wordt het

niet wat activistisch en maakbaar? Ik zou zeggen: dat kan, maar het hoeft niet. Samen bidden in de gemeente is niet bedoeld als een soort program waarin wij de Geest gebruiken voor onze wensen. Juist als we in gebed gaan, pleiten we bij God op wat Hij be-

Nog steeds kan de kerk alleen bestaan dankzij de kracht en de vrijmoedigheid die de Geest geeft'

loofd heeft: de kracht van de Geest om te getuigen, en laten we de uitwerking bij God. Juist het gebed is een oefening in nederigheid en een openbare belijdenis van afhankelijkheid. We spreken een verlangen uit naar de aanwezigheid van de Geest in ons leven, tot de Vader over wie Jezus

zelf zegt: hoeveel te meer zal de Vader in de hemel dan niet de heilige Geest geven aan wie hem erom vragen (Luc. 11:13).

Dit verlangen naar de Geest staat niet los van de vreugde van Pasen. De Geest van Pinksteren is de Geest van Christus en in de preken van de Pinksterdag is Jezus Christus de hoofdpersoon. In de traditie van het kerkelijk jaar heet de zondag na Hemelvaart 'Weeszondag'. De kerk herinnert zich dan de woorden van Jezus: 'Ik laat jullie niet als wezen achter, Ik kom bij jullie terug' (Joh. 14:18). Juist in de tijd tussen Pinksteren en Hemelvaart geeft het oecumenisch leesrooster lezingen uit Johannes 14-17, waar Jezus spreekt over het werk van de Geest, als Hijzelf naar zijn Vader is gegaan. Die Geest zien we in Petrus werken, als hij vrijmoedig getuigt over de Heer: Door niemand anders kunnen wij worden gered, want zijn naam is de enige op aarde die de mens redding biedt (Hand. 4:12). Daar komen vreugde en verlangen samen, in de naam van Jezus Christus die redding geeft.

50 dagen over gebed

Het Evangelisch Werkverband (EW) heeft de tijd tussen Pasen en Pinksteren dit jaar aangegrepen om een project voor gemeentes rond gebed te lanceren: 50 dagen op weg met God (www.ewv.nl). Voor gemeentes, voor kringen en voor thuis is materiaal beschikbaar om met het thema gebed aan de slag te gaan. Het project wordt gedragen door de overtuiging dat gebed een pijler onder het leven met God is, persoonlijk en als gemeente. Juist in het gebed is de diepe rijkdom van onze relatie met God ervaarbaar, terwijl het vaak wat in de marge plaatsvindt en er weinig over gesproken en in geoefend wordt. Het EW kiest juist deze vijftig dagen omdat het een langere periode is, waarin bidden (weer) een gewoonte kan worden. Er zijn diverse gemeenten binnen de GKv, de NGK en de CGK die met het materiaal van het EW werken. Leden van de Petrakerk (GKv) in Harderwijk bijvoorbeeld hebben het dagboekje gekregen om thuis te lezen. Gemeenteleden hebben dat initiatief genomen, in aansluiting op het jaarthema 'Verbondenheid'. Ook in de CGK Zwolle wordt er met 50 dagen op weg met God gewerkt. Concreet houdt dat in deze gemeente in: de preken gaan over gebed, er is een toerustingsavond voor kringleiders rond gebed geweest en gemeenteleden worden gestimuleerd het dagboekje te kopen om thuis te gebruiken.

Onderweg van Pasen naar Pinksteren

TEKST: HELEEN SYTSMA - VAN LOO, NEERLANDICUS EN EINDREDACTEUR VAN DE REFORMATIE ///

Het begrip 'veertigdagentijd' is ingeburgerd in kerkelijk Nederland. Het staat voor een periode van bewust toeleven naar Pasen door op wat voor manier dan ook soberder te leven dan gewoonlijk en tijd te nemen voor bezinning op het verlossend werk van onze Heer Jezus. Ga je daarna weer over tot de orde van de dag? Nee, ga door, schrijft Jan Mudde: na Pasen komt Pinksteren, de 'vijftigdagentijd' is aangebroken.

Hoewel er van die periode inmiddels al weer bijna drie weken verstreken zijn, wil ik toch het boek *Op weg naar Pinksteren* onder de aandacht brengen. Er resten nog vier weken tot het feest waarop we vieren dat de Geest in ons is komen wonen, nog een behoorlijke tijd dus om ons te bezinnen op wat dat betekent. Dit boek is daar bijzonder geschikt voor.

Dagboek Het verlangen om meer te begrijpen van het werk van de Geest en om daar meer van vervuld te zijn is groot in onze tijd.

Mudde verklaart dat vanuit de leegloop van de kerken en de marginalisatie van het christendom. In het verlengde daarvan signaleert hij een zoektocht naar wat het betekent om in deze tijd kerk te zijn. De zwakheid en de kwetsbaarheid van de kerk werpen ons terug op de kracht van de Geest, terwijl vervolgens de heroriëntatie op de plaats van

'De zwakheid en de kwetsbaarheid van de kerk werpen ons terug op de kracht van de Geest'

de kerk het verlangen wakker roept om de Geest krachtig aan het werk te zien. Het boek heeft de vorm van een dagboek voor zes dagen van de week; de zondag is voor de diensten. In de laatste week voor Pinksteren, waarvoor Mudde als suggestie meegeeft om er

een week van vasten en gebed van te maken, komen diverse teksten uit de brief aan de Efeziërs die de leidraad vormt van het boek, nogmaals voor het voetlicht om concreet in verband gebracht te worden met het werk van de heilige Geest.

Het dagboek kan zowel persoonlijk als in groepsverband gebruikt worden. Achterin is voor dat doel een programma opgenomen voor groepen en kringen. Ook leent het boek zich om er een soort van gemeenteproject van te maken door er de zondagse erediensten en andere activiteiten op af te stemmen. Dat vergt wat meer voorbereiding en zou dus in dit seizoen niet meer tot zijn recht

komen. Maar neem dat gerust mee als tip voor volgend jaar.

Verwerkingsvragen Wat ik vaak een nadeel vind van Bijbelse dagboeken is dat er in verhouding tot de verwerkingsstof zo weinig Bijbelverzen centraal staan. Het wordt dan al gauw: snel een stukje uit de Bijbel lezen en daarna horen/lezen wat de auteur daarover zegt, om dáár vervolgens jouw mening naast of tegenover te zetten. Mudde probeert dat te ondervangen door een tussenstap: hij stelt gericht een aantal verwerkingsvragen voordat zijn eigen overdenking volgt. Mijns inziens komen de gelezen verzen daardoor meer centraal te staan en dus beter tot hun recht. De overdenkingen zijn over het algemeen nogal breedspakig maar inhoudelijk wel de moeite waard. Ze helpen om het gelezene toe te passen door een link te leggen naar concrete situaties uit het leven. Soms worden ze gevolgd door een opdracht en elk dagstukje sluit af met een gebed of een lied dat de functie heeft van een gebed.

De verheerlijkte Heer Mudde kiest zoals gezegd voor de brief van Paulus aan de Efeziërs als materiaal voor zijn bezinningsboek. Die is daar uitermate geschikt voor, zo motiveert hij zijn keuze, doordat we uit die brief Jezus niet zozeer leren kennen als de lijdende knecht, maar als de verheerlijkte Heer, in wie alle lijnen van tijd en eeuwigheid, hemel en aarde samenkomen. De eerste drie hoofdstukken van de brief vormen een soort doorlopende lofzang op de majestueuze grootheid van Gods plan om in Christus de wereld met zich te verzoenen. Vanaf hoofdstuk 4 vertaalt Paulus de grote woorden van de beginhoofdstukken door naar het alledaagse bestaan van de christelijke gemeente en de christen. Mocht je ervoor kiezen om alsnog in te stappen in dit boek en het te gaan gebruiken voor jezelf of met je groep, dan zou je ervoor kunnen kiezen om de eerste drie hoofdstukken van Efeziërs zelf rustig en aandachtig te lezen en bestuderen, om daarna de draad van de overdenkingen op te pakken waar de behandeling van hoofdstuk 4 begint. Voor volgend jaar, of welk ander moment je er ook maar geschikt voor vindt, resten dan de eerste hoofdstukken van het boek.

Eenheid Wie zo te werk gaat, begint bij Paulus' hartstochtelijke pleidooi voor eenheid – 'de eenheid die de Geest u geeft.' Op deze oproep volgt in het bezinningsboek na een paar vragen en aandachtspunten een pittig getoonzette uiteenzetting. Mudde schrijft: veel christenen laten de band van de

eenheid lopen via dogmatiek, kerkrecht en ethiek. Pas als we op essentiële punten hetzelfde denken en geloven, kunnen we kerkelijk één zijn. Hij wijst erop dat Paulus hele andere kwaliteiten noemt die nodig zijn om de eenheid te bewaren: 'wees steeds bescheiden, zachtmoedig en geduldig, en verdraag elkaar uit liefde. Span u in om door

*'Wie liefdeloos
strijdt, delft hoe dan
ook het onderspit,
want wie de liefde
niet heeft, is Christus
kwijtgeraakt'*

de samenbindende kracht van de vrede de eenheid te bewaren die de Geest u geeft' (Ef. 4:1-6). Ik vraag me af of de auteur hier niet ten onrechte een tegenstelling creëert tussen leer en leven. Met andere woorden, er zijn wel degelijk onopgeefbare inhouden in het geloof en in het kerkelijk leven waarbij verschil van inzicht moet

leiden tot de verdrietige constatering dat de eenheid niet meer bestaat. Niet voor niets volgt in Efeziërs 6 een aansporing om de geestelijke wapenrusting ter hand te nemen – er moet gevochten worden tegen de duivel, die ook in de kerk voet aan de grond probeert te krijgen met zijn leugens. Maar waar het om gaat is met welke houding je die wapenrusting hanteert. Wie liefdeloos strijdt, delft hoe dan ook het onderspit, want wie de liefde niet heeft, is Christus kwijtgeraakt. Wie de liefde heeft, kan veel verdragen, ook kerkelijk onrecht dat hem of haar wordt aangedaan. Het is dus niet óf strijden voor de waarheid óf een houding van liefde en nederigheid aannemen, maar mét een liefdevolle, nederige, bescheiden houding pal staan voor de waarheid. Het mooie is juist dat de Geest die ons met Pinksteren gegeven is, de Geest van de waarheid wordt genoemd (Joh. 16:13).

Vormgeving Een minpuntje van dit boek ten slotte vind ik de vormgeving. De duif op de cover is wel erg cliché. Voor het binnenwerk is oranje als steunkleur gekozen, waardoor de afbeelding waarmee elke nieuwe week begint, niet zo mooi uitkomt. Week 1 opent bijvoorbeeld met een timpaan van de Notre Dame in Parijs in zwart-wit met een oranje kleurvlak, geen fraai geheel. Ook de icoontjes waarmee de onderdelen van de bezinning worden gemarkeerd, zijn wat oubollig – een persoon met een geblokt keukenschort bijvoorbeeld staat voor de opdracht-van-de-dag. De uitgever zou er goed aan doen bij een tweede druk wat meer aandacht te besteden aan de vormgeving. Die volgende druk is het boek overigens van harte gegund, misschien nog voor deze, maar anders zeker voor de volgende Vijftigdagentijd.

N.a.v. Jan Mudde, *Op weg naar Pinksteren. Overdenkingen voor de veertigdagentijd*. Amsterdam (Buijten & Schipperheijn), 2013. 168 pagina's, € 12,50.

Donatus verzekert vertrouwd

Donatus verzekert kerkgebouwen en wat daar bij hoort, zoals ruimtes voor kinderopvang, doopvonten, kanselbijbels en orgels. Donatus is een betrokken specialist. Klein genoeg om u persoonlijk van dienst te zijn. Groot genoeg om uw verzekeringsbelangen aan toe te vertrouwen. Samen met u zorgen we ervoor dat wat waardevol is, behouden blijft voor onze kinderen en hun kinderen en hun kinderen...

Donatus

Dé kerken- en monumentenverzekeraar

www.donatus.nl tel. 073 - 5221700

Ook u kunt meebouwen aan gereformeerde theologie

De Stichting Afbouw subsidieert de uitgave van dissertaties en andere wetenschappelijke publicaties van leerlingen van de Theologische Universiteit te Kampen (Broederweg). Sinds 1957, toen de Stichting Afbouw werd opgericht, is al bij meer dan 100 publicaties financiële steun verleend. Zie onze website voor een actueel publicatieoverzicht en overige gegevens.

Er staan nog veel meer projecten op stapel. Het benodigde geld wordt verkregen door middel van giften, schenkingen, legaten en erfstellingen. Als bestuur van de Stichting Afbouw hopen wij ook in de toekomst ons werk te kunnen voortzetten, ter bevordering van de gereformeerde theologische wetenschap. Wilt u ons daarbij helpen?

B. Kamphuis, voorzitter
P.H.R. van Houwelingen, secretaris
J.G. de Kimpe, penningmeester

Adres van de Stichting: Hoefblad 4, 8265 GM Kampen
Bankrekening: 63.18.36.934 • Website: www.stichtingafbouw.nl

STICHTING AFBOW KAMPEN

Margraten

TEKST: JACOB GLAS, PREDIKANT TE MAASTRICHT ///

Het kaarsrechte stuk weg tussen Maastricht en Vaals bereidt je al voor op de ontmoeting met de militaire begraafplaats. Iedere Nederlander herinnert zich de indruk die het ereveld met de duizenden witte kruisen achterlaat. Er zijn nog duizenden wachtenden voor u die een graf willen adopteren. Alles ligt er keurig onderhouden bij. Je loopt daar en bedenkt hoe anders de militaire begraafplaatsen van de Duitsers erbij liggen: rommelig en in vervallen staat. Wat een triestigheid. Hier in Margraten dringen twee zaken tot je door. Allereerst: deze mensen hebben hun leven gegeven voor mijn vrijheid, en vervolgens de vraag: wat ga ik nu met mijn leven doen?

Het is net Golgota. Christus werd een mens zoals ik en heeft zijn leven voor mij gegeven opdat ik zou worden zoals Hij. Plaatsvervangende en offerende zorgen voor overwinning en vernieuwing.

Maar zou ik dit voorbeeld van Margraten ook aan de andere kant van de grens, in Duitsland kunnen gebruiken om de betekenis van Golgota duidelijk te maken? Zeker! Ik nodig Duitsers uit om naar Margraten te gaan, over het ereveld van de geallieerden te lopen en twee dingen te bedenken. Allereerst: zij hebben hun leven gegeven voor jullie vrijheid, en vervolgens de vraag: wat gaan jullie nu met jullie leven doen? Want als een Duitser die ruim zestig jaar geleden weerstand heeft geboden tegen de geallieerden tot het besef komt dat diezelfde geallieerden zijn bevrijder zijn – dat is toch zo? –, kan hij pas een streep zetten door zijn schuldige verleden en naar de toekomst kijken. We leven in een tijd waarin de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog hun herinneringen doorgeven aan hun kleinkinderen. Maar het wordt echt tijd dat hun Duitse leeftijdgenoten aanwezig zijn bij de herdenking van de Nederlandse

gevallenen, ook de joodse. Want ook zij hebben kleinkinderen. En die worden er moedeloos van. Altijd weer hun oorlogsverleden dat opgerakeld moet worden. Is er geen Golgota?

Je loopt opnieuw over de militaire begraafplaats in Margraten. Als Nederlander, of als Nederlandse Jood. In een flits dringt het tot je door: jij bent die Duitser die weerstand heeft geboden tegen de geallieerde legers! Christus heeft jou niet bevrijd omdat jij zo goed bent. Jij hebt weerstand geboden tegen degene die jou wil bevrijden. Pas als je als zondaar naar het kruis kijkt, kun je hetzelfde doen als die Duitser: een streep zetten door je verleden en een nieuw bestaan beginnen.

De kerk is katholiek of ze is niet ⁽¹⁾

TEKST: BAREND KAMPHUIS, HOOGLEERAAR
DOGMATIEK AAN DE TU IN KAMPEN ///

Katholiciteit is een van de vier definiërende eigenschappen van de kerk die de geloofsbelijdenis van Nicea noemt: één, heilig, katholiek en apostolisch. Deze eigenschappen zeggen wat de kerk is, ze geven een omschrijving van haar wezen. Anders gezegd: zonder deze eigenschappen is er geen sprake van kerk.

Stel: je hebt een dier dat geen poten heeft en schubben in plaats van haren en dat niet blaft maar sist, dan kun je hem wel Bello noemen en als huisdier houden, maar het wordt nooit een hond. Hij mist een aantal eigenschappen die onlosmakelijk met de hond verbonden zijn.

Eigenschappen Iets soortgelijks geldt voor de kerk. De vier eigenschappen van de geloofsbelijdenis zeggen wat de kerk ten minste moet zijn. Als een organisatie één of meer van die eigenschappen mist, kun je haar wel kerk noemen, maar het is geen kerk. Zonder katholiciteit is er geen kerk. Zonder eenheid trouwens ook niet, maar dat valt buiten het onderwerp van dit artikel.

Aan de andere kant: als je met de kerk te maken hebt, dan gaat het dus over die ene, heilige, katholieke en apostolische kerk. We geloven dat dit de kerk is die

God in het leven heeft geroepen. Dat is het wonder van de kerk: in een verdeelde wereld geeft God de ene kerk, in een zondige wereld de heilige kerk, in een gefragmenteerde wereld de katholieke kerk, in een dwalende wereld de apostolische kerk. Dat blijven we geloven, desnoods tegen de klippen op.

De leer van de vier *eigenschappen* van de kerk is de grote bijdrage van de oude kerk aan de kerkleer. De reformatie heeft daar iets aan toegevoegd, namelijk de leer van de *kenmerken* van de kerk. De vier eigenschappen geven antwoord op de vraag: wat is de kerk? De kenmerken

geven antwoord op de vraag: waar is de kerk? Je kunt wel katholiciteit claimen voor jouw kerk, maar is het wel de kerk? Waaraan kunnen we zien dat het echt de kerk is? Er zijn normen voor kerk-zijn.

Het is duidelijk dat deze leer van de kenmerken van de kerk pas op kon komen toen verschillende kerken ieder voor zich het recht op de naam 'kerk' claimden. Het is ook duidelijk dat de eigenschappen en kenmerken van de kerk nauw met elkaar samenhangen. De kenmerken van de kerk zijn de eigenschappen van de kerk, toegepast op haar handelingen: prediking, sacramentsbediening, tucht.

Kwantitatief Wat houdt katholiciteit eigenlijk in? Het begrip stamt van de Griekse uitdrukking *kath holon*, die zoveel betekent als 'over het geheel genomen'. De kerk is katholiek, want ze is op het geheel betrokken. Maar op welk geheel?

Allereerst gaat het om het geheel van alle tijden en alle plaatsen en alle

mensen. De kerk is er vanaf het begin van de wereld tot aan het einde. Ze is niet alleen van gisteren, maar ook van vandaag. Ze is over heel de wereld verspreid, niet alleen van het Westen, maar ook van het Oosten en het Zuiden. Ze is niet slechts voor bepaalde soorten mensen, maar voor Joden en Grieken,

'Er is geen enkele reden om minachtend te doen over het kwantitatieve aspect van de katholiciteit'

slaven en vrijen, mannen en vrouwen, armen en rijken, niet alleen voor middenklassers, maar ook voor mensen uit achterstandswijken en uit villadorpen. Dit aspect van de katholiciteit noemen we het kwantitatieve aspect. De betekenis van dit kwantitatieve aspect voor de

kerkleer is onvergetelijk onder woorden gebracht door Vincentius van Lerinum, een Franse monnik uit de vijfde eeuw na Christus. Hij stelde dat de katholieke kerk vasthoudt aan wat 'altijd, overal en door allen' is geleerd. Dat is niet een inhoudelijke afbakening van de leer, maar een kwantitatieve. Het houdt bijvoorbeeld rekening met de oudheid van een opvatting: een idee dat pas gisteren is opgekomen, mist katholiciteit. Het rekent ook met de universaliteit van een bepaalde opvatting: wat

alleen in Noord-Afrika of alleen in Kampen wordt geleerd, kan moeilijk katholiek zijn. En het kijkt naar de consensus: zijn allen het erover eens, of is het een particulier idee?

Katholiciteitseffectrapportage Er is geen enkele reden om minachtend te doen over dit kwantitatieve aspect van de katholiciteit. Dat alle volken, naties en talen tot de kerk behoren, en alle groepen mensen, en dat ze de eeuwen

'Katholiek is de kerk die leeft bij de volheid van het evangelie van Christus'

omspant, dat zijn fundamenteel Bijbelse gegevens. Een kerk die dit kwantitatieve aspect mist, heeft alle reden haar bestaansrecht ter discussie te stellen. Dat er bij de introductie van paus Franciscus alleen al op het Sint Pietersplein meer mensen stonden dan er ingeschreven staan bij alle Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), geeft ons een heleboel te denken. Vinden we het niet terecht dat de Rooms-katholieke Kerk katholiciteit voor zich alleen claimt? Dan zullen we duidelijk moeten maken waaraan wij het recht ontlenen het ook voor onszelf te claimen.

Enige tijd geleden heb ik een pleidooi gevoerd voor het invoeren van een 'katholiciteitseffectrapportage' bij kerkelijke besluitvorming. In feite gaat ook dat over deze kwantitatieve katholiciteit. Houd er rekening mee dat je niet in je eentje kerk bent. Je besluiten mogen nog zo Bijbels gefundeerd lijken en nog zo verstandig zijn, als ze de afstand met andere kerken of christenen onnodig vergroten, dan schaden ze de katholiciteit en dan had je ze niet moeten nemen of moet je er alsnog op terugkomen. Kwantitatieve katholiciteit is een kostbare gave van de Heer aan zijn kerk en we kunnen haar alleen tot onze grote

schade en schande verwaarlozen.

Tegelijk voelen we ook wel aan dat we niet bij de kwantitatieve katholiciteit kunnen blijven staan. We moeten bijvoorbeeld niet de meerderheid in het kwade volgen. Er zijn niet alleen

jonge, maar ook heel oude dwalingen. En soms moet je met een profetisch getuigenis iedere consensus doorbreken. De traditieformule van Vincentius van Lerinum is een deelwaarheid. Als je die verabsoluteert, loop je vast. De heront-

dekking van het evangelie tegenover een vastgelopen traditionalisme wordt dan onmogelijk. Vincentius zelf gebruikte de formule al tegenover de voor hem nieuwe en dus foute genadeleer van Augustinus. Later is geprobeerd Luther er de mond mee te snoeren. Het kwantitatieve aspect mag niet geminacht worden, maar het is zeker niet het een en het al.

Kwalitatief Vanouds heeft katholiciteit ook een kwalitatief aspect gehad. Dat is al te vinden in de oudste tekst waarin het begrip voorkomt, namelijk de brief

Vincentius van Lerinum:

de katholieke kerk houdt vast aan wat 'altijd, overal en door allen' is geleerd. ///

'Houd er rekening mee dat je niet in je eentje kerk bent'

van bisschop Ignatius van Antiochië aan de kerk in Smyrna. Ignatius schrijft daarin dat het kerkvolk moet zijn waar

de bisschop is, zoals de katholieke kerk is waar Christus is. Vaak is gezegd dat het Ignatius hier gaat om het onderscheid plaatselijk - universeel, de plaatselijke bisschop en

kerk tegenover de universele leiding van Christus over de wereldkerk. Maar dat is toch heel onwaarschijnlijk. Die hele tegenstelling plaatselijk - universeel speelt op de genoemde plaats geen rol. Bovendien wordt de aanduiding 'katholiek' in de eerste eeuwen vrijwel altijd voor de plaatselijke kerk gebruikt, niet voor de wereldkerk. 'Katholiek' heeft hier dus kennelijk een inhoudelijke betekenis. Het is de kerk die leeft bij de volheid van het evangelie van Christus.

Cyrillus, bisschop van Jeruzalem in de vierde eeuw, noemt vijf elementen van de katholiciteit van de kerk. Twee daarvan betref-

fen het kwantitatieve aspect: de kerk is wereldwijd en omvat mensen uit alle sociale lagen. Maar de andere drie raken het kwalitatieve aspect: de kerk omvat de gehele leer aangaande de zichtbare en de onzichtbare dingen, de hemelse en de aardse; de kerk geneest alle zonde; en zij bezit alle deugden en geestelijke gaven. In de vierde eeuw werd ook de geloofsbelijdenis van Nicea opgesteld. Duidelijk is dat toen al het kwalitatieve sterk meewoog bij de omschrijving van katholiciteit.

Het evangelie bevat een rijkdom aan waarheid. Het spreekt ons over God en over de mensen die God geschapen heeft. Het spreekt ons over het begin en over het einde van de wereld. Het gaat

over vergeving van zonden en over heiliging van het leven. Het omspannt heel het leven van de mens, zijn publieke optreden en zijn intieme relatie met God. Het gaat over politiek, maatschappij en cultuur, maar ook over spiritualiteit en over ascese. Het spreekt ons over het werk van God de Vader, van zijn Zoon Jezus Christus, en van de Heilige Geest. Heel de volheid van die waarheid is aan de kerk geschonken. De katholieke kerk leeft van de volle rijkdom van het evangelie. Sekten selecteren daaruit. Ze hebben het alleen over de onzichtbare dingen, of alleen over de Geest. Maar in de katholieke kerk wordt geprobeerd de lengte en de breedte, de hoogte en de diepte van Gods liefde in Christus te verstaan. Dat is het kwalitatieve aspect van de katholiciteit.

Het is nodig beide aspecten bij elkaar te houden. Wie met het kwantitatieve aspect aan de haal gaat en het kwalitatieve verwaarloost, loopt vast in uiterlijkheden. Wie alleen het kwalitatieve benadrukt, vergeet dat juist in de zichtbaarheid van de kerk de heerlijkheid van Jezus Christus schittert. Beide aspecten zijn onopgeefbaar.

'Heel de volheid van die waarheid is aan de kerk geschonken'

De titel van dit artikel is ontleend aan de indrukwekkende studie van prof. A. van de Beek, *Lichaam en Geest van Christus* (p. 73).

Dit artikel is een bewerking van het eerste deel van de toespraak die prof. Kamphuis gehouden heeft op het congres *Kerk tussen muren en mensen* dat op 23 maart jl. door Opbouw en De Reformatie werd georganiseerd. Het tweede deel van de toespraak komt in het volgende nummer van De Reformatie. Daarin werkt prof Kamphuis uit wat de grondlijnen van de katholiciteit zoals hij die in dit artikel schetst, in de praktijk betekenen voor de afgrenzing van de kerk en voor de ruimte waarin zij zich beweegt.

De periode tussen Pasen en Pinksteren, waarin ook Hemelvaartsdag valt, wordt wel de Paastijd genoemd. Bent u zelf, alleen of met uw gezin, of is uw gemeente concreet bezig met de voorbereiding van de feesten van Hemelvaart en Pinksteren en zo ja, op wat voor manier? Vindt u het verrijkend, helpt het u om te groeien in vreugde en verlangen? Laat het ons weten via het reactieformulier op de website, via mail of Twitter. U kunt via die kanalen ook reageren op de volgende stelling:

De redactie is al druk bezig met de planning van de thema's tot aan de zomer en zelfs daarna. Dit zijn, onder voorbehoud, de onderwerpen die u mag verwachten: zingen en bidden in huis en kerk (3 mei), Pinksteren (17 mei), deugden (31 mei), nogmaals: M/V in de kerk (14 juni) en slavernij (28 juni). Wilt u over deze thema's meedenken of hebt u suggesties voor andere thema's, neem contact op met de redactie. Adressen vindt u in het colofon.

De heilsfeiten vieren we in de kerk eigenlijk het hele jaar door. Ik vind die extra aandacht niet nodig.

ADVERTENTIE

Laat Roos niet langer wachten. Geef haar de reis naar gereformeerd onderwijs!

**Geef ook
Schoolgeld**

Al 30 jaar geeft CFA/Schoolgeld voor/om gereformeerd onderwijs. Want goed onderwijs is de basis voor een goede toekomst. Zeker wanneer docenten vanuit hun geloof in God leerlingen begeleiden naar volwassenheid, onderwijs geven en omgaan met de aan hen toevertrouwde leerlingen. Logisch dus dat veel ouders de keuze voor gereformeerd onderwijs ondersteunen.

Helaas zijn er niet veel gereformeerde scholen in ons land. Met als gevolg dat Roos en veel andere kinderen soms lang moeten reizen. Dat is niet erg, maar de kosten voor het openbaar vervoer kunnen daardoor behoorlijk oplopen.

Ouders die deze kosten niet kunnen opbrengen, kunnen voor financiële ondersteuning terecht bij CFA/Schoolgeld. Hiervoor is jaarlijks een bedrag van € 500.000,- nodig. Op dit moment hebben we daarvoor € 56.594,- opgehaald. Uw hulp is dus nog van harte welkom.

Helpt u mee? Laat Roos niet langer wachten. Uw bijdrage is van harte welkom op giro 5350018 t.n.v. Stichting CFA Zwolle of op www.cfaschoolgeld.nl.
Alvast bedankt!

Schoolgeld
VOOR GEREFORMEERD ONDERWIJS

**om
Geef voor gereformeerd onderwijs!**

Bekering – door Jezus

Beginnen

Ben je bekeerd? Wees even stil met deze vraag. Wissel dan samen uit.

Doorpraten

Wat zegt Efeziërs 4:17-5:2 over God en Christus? Wat betekent dit voor je?
Lees Dordtse Leerregels III/IV artikel 12.
Wat zegt het over God en Christus?
Hoe komen wijzelf ter sprake?

Stelling

Ook ik zou wel een radicale bekering willen

Afsluiten

Zing Gezang 154. Dank Jezus: er is hulp in de strijd, Hij bevrijdt.

...DOOR JEZUS WORDT DUIDELIJK...

Efeziërs 4:22

Aan bekering zitten twee kanten: de oude mens afleggen en de nieuwe mens aantrekken. Het goede nieuws is dat we daar maar op één manier in verder komen: door Jezus. Bij bekering moet de beweging dus niet naar binnen maar naar buiten: Jezus centraal.

De oude mens afleggen Door Jezus wordt duidelijk dat Hij alles voor ons over heeft. In Efeziërs 5:2 zegt Paulus: Hij heeft ons liefgehad en zich voor ons gegeven als offer, als geurige gave voor God. Zo hebben we Jezus inderdaad leren kennen: uit liefde voor ons heeft Hij z'n leven gegeven, het is weer goed met God. Als je denkt aan wat Jezus voor ons aan het kruis heeft gedaan, voel je iets van het verdriet en de pijn van je zonde: ook ik, Heer Jezus, heb U uw kruisdood aangedaan. Juist bij het kruis heb je oprecht berouw dat je God door je zonden vertoornd hebt. Juist bij het kruis krijg je er een hekel aan dat je toch weer boos werd, een rotopmerking maakte, de duivel weer z'n zin gaf. Juist bij het kruis wil je steeds meer bij de zonde uit de buurt blijven. Juist bij het kruis 'scheurt je hart' (Joël 2) dat je God zo gemakkelijk en vaak verdriet doet. Door Jezus wordt duidelijk: bekering is de oude mens afleggen.

De nieuwe mens aantrekken Door Jezus wordt ook duidelijk dat Hij in ons gestalte krijgt. In Efeziërs 4:25-32 geeft Paulus voorbeelden van nieuw leven: je spreekt de waarheid tegen elkaar, je maakt een ruzie weer goed, je verdient je geld eerlijk en deelt dat met wie het nodig heeft, je bent vol meeleven, je vergeeft elkaar. Het mooie is: het gaat terug op God in Christus: vergeef elkaar zoals God u in Christus vergeven heeft (Ef. 4:32). Daarmee zijn we terug bij het kruis. Juist bij het kruis ben je blij: ook ik, Heer Jezus, mag delen in uw liefde. Juist bij het kruis krijg je zin om naar Gods wil te leven. Juist bij het kruis geniet je van het begin van het nieuwe leven. Juist bij het kruis leer je bidden: laat uw koninkrijk komen. Juist bij het kruis kijk je vol verwachting uit naar de vervulling van al Gods beloften. Door Jezus wordt duidelijk: bekering is de nieuwe mens aantrekken.

Door Jezus Zit er vooruitgang in ons leven met God? Ja, maar niet dat de hoeveelheid oude of nieuwe mens verandert. Bij het kruis van Jezus blijven ze samengaan want berouw zonder vreugde leidt tot wanhoop, en vreugde zonder berouw tot oppervlaktigheid. Beide worden wel intensiever. Dat is echte bekering. Hoe is het mogelijk? Door Jezus.

*Het goede nieuws is dat
we maar op één manier
verder komen: door Jezus*

Vorig jaar omstreeks deze tijd schreef ik in deze rubriek over vasten. Aanleiding was de zogenaamde Veertigdagentijd, de periode voorafgaand aan Pasen. De farizeeën vroegen Jezus waarom de leerlingen van Johannes de Doper wel vastten, maar die van Jezus niet (Luc. 5: 33). De vraag van de farizeeën heeft een diepere laag: hoe sta je als leerling van Jezus in het leven?

TEKST: HANS-JAN ROOSENBRAND, PREDIKANT TE DELFT ///

Ik schreef toen dat vasten een belangrijk en blijvend hulpmiddel kan zijn in het leven met God, ook voor leerlingen van Jezus. Je vindt dat terug in de Bijbel. De apostelen hebben gevast na Pinksteren (Hand. 13:2). Jezus zelf gaf zijn leerlingen onderwijs over bidden en vasten: 'wanneer jullie vasten...' (Mat. 6:16).

Vasten is niet alleen voor gelovigen van elders of van vroeger maar ook voor gelovigen van hier en nu, tot de dag waarop Jezus terugkomt. Dan wordt er niet meer gevast.

Verdriet en vreugde De vraag van de farizeeën werd mede ingegeven door de

reputatie van Jezus en zijn leerlingen. Zij stonden namelijk bekend als echte feestgangers terwijl de farizeeën wekelijkse vastendagen in acht namen. Jezus gaf als antwoord dat bruiloftsgasten nu eenmaal niet vasten in het gezelschap van de Bruidegom. Later zullen zij, de leerlingen, dat wel doen, wanneer de Bruidegom, Jezus, van hen zal worden weggenomen – een verwijzing naar de dagen van Jezus' arrestatie, lijden en sterven. In dit verband is vasten een uitdrukking van verdriet, schrik en ontreddeiding.

Daarna zou het Pasen worden, opnieuw een tijd van eten, drinken en vrolijk zijn. Sinds die eerste Paasdag herken-

nen gelovigen zowel het verdriet als de vreugde in het leven met God, hoewel de blijdschap overheerst (Fil. 4:4). Het is Pasen geweest, het nieuwe leven is begonnen. Tegelijk ervaren wij ook: het nieuwe leven is nog niet volmaakt. Paulus schrijft er indringend over in zijn brief aan de Romeinse christenen: wij hebben als voorschot de Geest ontvangen, maar zuchten in onszelf in afwachting van de openbaring dat wij kinderen van God zijn, de verlossing van ons sterfelijk bestaan (Rom. 8:23).

Veertig sobere dagen De afwisseling van vasten en feesten is dus een kwestie van timing. Op vrolijke momenten is

het gepast om te feesten. Op verdrietige momenten wordt er gevast. De vraag kan dus met evenveel recht worden omgekeerd. Niet: *'Het is Pasen geweest, weten we nog wat vasten is?, maar: weten wij eigenlijk wel wat feesten is?* Jezus en zijn leerlingen wisten het wel, maar wij, weten wij het ook? Het is tegenwoordig gangbaar geworden om veel aandacht te besteden aan de veertig dagen voor Pasen, met behulp van leesroosters, sobere bijeenkomsten en soms ook vasten. We denken na over zelfverloochening en concentreren ons op de weg van Jezus naar het kruis. Het zwaartepunt ligt op de laatste week voor Pasen met als slotakkoord de Goede Vrijdag. Soms vieren kerken dan avondmaal waarbij ernstig wordt teruggedacht aan de dood van onze HEER en reikhalzend wordt uitgezien naar het bruiloftsmaal van het Lam, waar Jezus opnieuw zal drinken van de vrucht van de wijnstok (enkele avondmaalsformulieren combineren hier gegevens uit Openbaringen 19 en Marcus 14).

Veertig uitbundige dagen Als de Veertigdagentijd die aan Pasen voorafgaat voorbij is, vergeten we zomaar dat er een nieuwe Veertigdagentijd aanbreekt. De periode tussen Pasen en Hemelvaart omvat óók veertig dagen: veertig dagen waarin het leven volop gevierd moet worden, veertig dagen om nieuwe projecten te beginnen, veertig ochtenden met champagne bij het ontbijt. Een periode die zo ingericht zou kunnen worden dat er uitbundige, feestelijke kerkdiensten plaatsvinden waarin het avondmaal gevierd wordt als de maaltijd van de Gekruisigde die opstond uit de dood, kerkdiensten die gevolgd worden door uitgebreide maaltijden aan lange

tafels waarbij iedereen welkom is. Bijna niemand vraagt vandaag meer hoe het komt dat christenen zo weinig vasten. Mensen vragen eerder: hoe komt het dat jullie zo weinig feesten? Christenen staan niet bekend als uitbundige feestvierders. Maar het evangelie biedt aanleidingen te over om te feesten!

Glimlachen In de bekende roman *In de naam van de roos* komt een debat voor over de vraag waarom Jezus nooit gelachen heeft. Die vraag vormt zelfs de inleiding tot de ontknoping van het boek. Jezus zou volgens sommigen niet hebben gelachen omdat lachen te maken heeft met het verlies van controle over emoties. Dan ligt losbandigheid zomaar op de loer. Christenen, zo wordt dan gezegd, zouden moeten leren hun emoties te beheersen. Misschien groeide uit deze houding het ingetogen glimlachen van engelen en heiligen op bekende schilderijen.

Paulus schrijft in zijn brief aan de christenen in Rome dat het koninkrijk van God geen zaak is van eten en drinken, maar van gerechtigheid, vrede en vreugde door de heilige Geest (Rom. 14:17). Zo'n tekst prikkelt, omdat Paulus hier eigenlijk schrijft dat in het koninkrijk van God zowel gevast als gefeest moet worden. Er zijn tijden van vasten, periodes om je opnieuw te concentreren op Gods verzoeningswerk, situaties van intens verdriet of ernstig zoeken naar de wil van God in concrete situaties. Maar er zijn ook tijden om vrolijk feest te vieren.

Verbinding Zoals in alles is ook hier belangrijk om te zien hoe en waaróm christenen vasten en feesten. Voor wie gelooft, is vasten is geen slaafse verplichting of afslankmethode. Dat moet het ook niet worden. En christelijke feesten zijn wel vrolijk, maar geen ordinaire zuippartijen. De vraag is opnieuw: hoe sta je als leerling van Jezus in het leven? Paulus schrijft dat christenen door de doop in Christus' dood zijn begraven om door zijn opstanding een nieuw leven te leiden (Rom. 6:4). Daar word ik als gelovige heel vrolijk van.

Maar wat is er nu typisch christelijk aan dat nieuwe leven en aan onze feesten? Een antwoord zoek ik in wat ik in het Nieuwe Testament lees over verbinding en gemeenschap. Het nieuwe leven wordt voor een belangrijk deel gevormd door een nieuwe gemeenschap van op zichzelf heel verschillende mensen: mensen van verschillende leeftijden, met verschillende opleidingen en uit diverse sociale milieus; mensen uit verschillende culturen, ziek en gezond,

arm en rijk. Dat daar gemeenschap beleefd wordt, is uniek en typisch christelijk. Ik heb het op verschillende plaatsen meegemaakt: een kerk die een feest organiseert in en om haar eigen kerkgebouw, interculturele ontmoetingen rond maaltijden in een kerkzaal en samen met anderen de handen uit de mouwen steken in een verzorgingshuis, voor een voedselbank of gewoon

bij iemand thuis.

Een christen heeft eigenlijk altijd wel een reden voor een feestje: omdat Jezus is opgestaan en het nieuwe leven al is begonnen!

'De periode tussen Pasen en Hemelvaart omvat veertig dagen waarin het leven volop gevierd moet worden'

HET PRAKTIJKCENTRUM KOMT NAAR DE KERKEN TOE

In de zomer van vorig jaar heeft de Generale Synode besloten dat onderdelen van het Centrum Dienstverlening Gereformeerde Kerken (centrum-g), de Theologische Universiteit in Kampen (TU) en de Gereformeerde Hogeschool in Zwolle (GH) intensief met elkaar gaan samenwerken. Inmiddels zijn de gesprekken en voorbereidingen in volle gang om per 1 september van 2013 als een eigen Praktijkcentrum te gaan starten.

Wat zou u willen dat wij doen? Met die vraag gaat het Praktijkcentrum binnenkort naar de kerken toe. In negen regio's trekt het Praktijkcentrum een avond langs om bij de kerken kennis op te halen. Waar liggen uitdagingen en problemen in ons kerkelijk leven? Maar ook: wat hebt u nodig om daar op een goede manier uit te komen? En: hoe kunnen wij (of anderen) u daarbij werkelijk van dienst zijn?

Op 22 april gaan we van start in de regio Drenthe met een bijeenkomst in Hogeveen, en op 23 april is een bijeenkomst gepland voor de regio Overijssel in Nijverdal. In mei hopen we in de overige zeven regio's dergelijke bijeenkomsten te organiseren. De kerken die het

betreft, zullen daarvoor uitgenodigd worden. De resultaten van deze rondes langs de kerken hopen we in oktober te presenteren aan de kerken.

PRESENTATIE NIEUW LIEDBOEK

Het nieuwe Liedboek zal op zaterdag 25 mei in de Grote Kerk in Monnickendam worden gepresenteerd. Naast psalmen en gezangen bevat het nieuwe Liedboek een scala aan nieuwe liederen, geput uit verschillende tradities, bundels en landen. Er verschijnt een gemeente-bundel, een begeleidingsbundel en een koorbundel.

In het IKON-radioprogramma Musica Religiosa (elke zondag van 18.00-19.00 uur op Radio 5) werd van 6 februari tot en met 3 april 2011 aandacht besteed aan het nieuwe liedboek in een serie van 9 programma's. In elk programma kwamen mensen aan het woord die betrokken zijn bij het redactionele proces en zijn verschillende liederen ten gehore gebracht. De uitzendingen zijn te beluisteren via het radioarchief van Musica Religiosa.

NATIONALE SYNODE 2013

De tweede editie van de Nationale Synode zal D.V. gehouden worden op 25 en 26 oktober 2013 in de Grote Kerk te Delft.

De stuurgroep van de Nationale Synode hoopt dat door interkerkelijke geloofsgesprekken de eenheid onder christenen in ons land groeit en dat daarmee kan worden bijgedragen aan de voortgang van het evangelie in ons land. Daarom is de volgende editie van de Nationale Synode gepland: op 25 en 26 oktober, opnieuw in de Grote Kerk in Dordrecht.

In 2010 kwamen vertegenwoordigers van ruim vijftig kerkverbanden en geloofsgemeenschappen bijeen voor de eerste nationale synode. In januari komt de stuurgroep met handreikingen voor het geloofsgesprek op lokaal niveau, zo heeft ds. De Fijter meegedeeld. In de aanloop naar de Nationale Synode vinden op verschillende locaties geloofsgesprekken plaats. Meer informatie: www.nationalesynode.nl.

ADVERTENTIE

Basics van de Bijbel - Jasper Klapwijk

De Bijbel is het verhaal van Gods plan met deze wereld. Met dit voor ogen schreef Jasper Klapwijk dit boek. Het is geschikt voor wie zich wil oriënteren op de inhoud van de Bijbel, maar ook voor wie de boodschap nog eens onderwerp voor onderwerp wil doorlopen.

Een mooi belijdenisgeschenk!

Buijten & Schipperheijn Motief

272 p., €18,50 – in de boekwinkel – www.buijten.nl

UIT DE KERKEN

Beroepen te:

Roodeschool: kandidaat H. Wijnalda te Scheerwolde.

Heemse (wijk Noord): D.S. Dreschler te Beilen in combinatie met Hooghalen.

Aangenomen naar:

Hogeveen: J. Beekhuis te Amersfoort-Emiclaer, die bedankte voor Capelle aan den IJssel-Zuid/West.

Bergen op Zoom: T. de Boer te Pretoria-Maranata (Zuid-Afrika, zendingswerk in de townships Soshanguve en Mame-lodi).

Brunssum-Treebeek: W.M. Blijdorp te Zwolle, die bedankte voor Hogeveen, Ruinerwold-Koekange i.c.m. Zuidwolde, Vrouwenpolder, Wapenveld en Zaamslag.

Bedankt voor:

Zwijndrecht-Groote Lindt: Joh.A. Schelling te Venlo.